

Szerkesztőségi iroda:

Rimaszombat, Rimasor 25. sz. a. — Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bérmentelen levelek nem fogadtnak el.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre . . . 4 frt.
Fél évre . . . 2 frt.
Negyed évre . . . 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASÁRNAPJÁN.

Kiadó-hivatal:

R-szombat, Losonezi-utca 24. sz. **Rábely Miklós** könyvnyomdájában. — Ide intézendők a kiadóhivatalt illető előfizetési pénz-, hirdetés-, nyilttér- és felszámolások.

Hirdetési díj:

Egy négy hasábos petitsor térfogata . . . 5 kr.
Bélyegdíj: minden beiktatás után . . . 30 kr.

Nyilttér:

Egy sor . . . 20 kr.

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont“ kiadó-hivatala Rimaszombat Losonezi-utca 24. sz., nemkülönben minden hazai postahivatal. Az előfizetéseket legcélszerűbben postai utalvány útján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csupán a kiadó-hivatal vesz fel.

Rimaszombat, 1883. június 10.

„Az élet a legnagyobb iskola,“ mely nemesak oly dolgokra tanít meg, melyeket egyetlen egy tantárgyat sem képes nyújtani, hanem egyszermind kinek-kinek kimutatja azon tért, melyen leginkább használhat magának, a társadalomnak s a hazának.

Szerencsésnek mondható azon hely, — legyen az egy falu, város, megye vagy épen ország, — melynek tagjai közül ki-ki azon helyet foglalja el, melyre keblében hivatást érez s ahol a tapasztalatok érvényesítésére, melyeket éveken át szerzett, tág tere nyílik, sőt azok részéről, kik hason körben, hason hivatással és képzettséggel működnek, őszinte támogatásra talál.

E tekintetben megyénk nem az utolsó helyen áll, példa erre a „Gömörmegyei gazdasági egyesület.“

Nem ezélünk ez uttal azon küzdelemnek esetele, mely szervezése alkalmával a tájékozatlanság folytán előállt közöny megtörése végett kifejtett, sőt eddig a közgazdaszat s vagyonsodás érdekében kifejtett működésére sem terjeszkedünk ki, — de jólesik az, hogy míg az ország több törvényhatóságának területén, — mint Bereg megyében is történt, — a kormány kénytelen volt feloszlatni a gazdasági egyesületet, mert évek hosszú során át kitűzött célja felé egyetlenegy lépést sem tett, pedig itt is temérdek a javítani való: addig a mienk napról-napra új, meg új életjelt ad magáról, hogy mindazok, melyek a mi viszonyaink között a közjót emelésére célszerűnek bizonyulnak be, — megyénk területén meghonosítottassanak.

Hiszen csak nem oly régen ismertettük az alagsövezést lapunk hasábjain, reá mutatva arra, hogy ez megyénk több vidékén tekintélyes mennyiségű területet tehet termőképessé: már az egyesület vezetői férfiai, különösen annak ügybuzgó elnöke és többi tisztviselői — az egyes gazdakörökben a nagy közönséget felvilágosítván ennek célszerű, sőt szükséges voltáról, — az alagsövezés behozatálát elhárították.

E határozat következménye volt az, hogy **Kvassay Jenő** culturmérnök e napokban beutazván a megyét, azon nézetének adott kifejezést: hogy

T Á R C Z A.

Azt mondd

Azt mondd: „a szemekben
Olvadni nem lehet;
A szív kéjt, búbanatot
Önmagába temet.“

„Búbajos tekinteted“
— Susogtad — „mit se szól.“
Bár lelkem hév lánggal ég
Gyújtó sugáritól.

Nézz akkor a szemembe,
Ha büntet ajakad,
Mint zokog hulló könnyel
Kesergést, fájdalmat.

Es tekints szemeimbe,
Mikor szeretsz hiven:
Ott reszket érted bennök
Egész érző szívem.

Gyurkovich László.

Egy szem kömény-mag.

Egy-egy szemecske kömény-magában véve oly csekélység, hogy figyelembe sem vétetik. Lenne csak valami külföldi termék vagy egy más világrészből hozatott növény-mag, bizonyosan ritkán párját, így azonban nagyon is közönséges, s mint ilyen semmiben sem veszik. Mindamelllett e jelentéktelenség látszó kis magocska is annyi érdekes tudni valót nyújt, miszerint sokan, kik talán nem egy kömény-magot ettek már meg, nem is gondolnak, — s alig hiszem, hogy akadna közülök csak egy is, ki azt közelebbről vizsgálódásai tárgyává tette volna.

megyénk területén nemesak a Rima-, Balog- és Sajó-völgye menthető meg a gyakori áradásoktól, de a rét és szántóföld öntözés is könnyű szerrel behozható s alkalmazható.

A alagsövezésen kívül a fent említett culturmérnök, — kit utazásaiban a gazdasági egyesület több vezérférfia kalauzolt, — figyelmét még arra is kiterjesztette, hogy nem volna-e alkalmas agyagtelep itt a közelben a szükséges alagsövek elkészítésére.

Kutatásukat kellő siker koronázta, mert kísérletet tévén, a rimaszombati fazekas-agyag a fenti célra a legalkalmasabbnak bizonyult be, minek folytán a rimaszombati agyagiparral foglalkozókat felhívták 200 különböző minőségű alagsű készítésére. S ha ezen iparosaink saját jól felfogott érdekeiket belátják s ha a kályha, és fazék készítése mellett e téren is szakképzettséget és ügyességet tanúsítanak, — akkor az agyagipar ez által megyénk területén új lendületnek és virágzásnak néz elébe, mi által be fog bizonyulni az, hogy a közvagyonosodás egyik emeltyűje az ipar, második pedig a mezőgazdaság, melyek csak akkor fognak a kívánt célnak megfelelni, ha kellő arányban találunk művelőket és ápolókat.

Igy állván a dolog, míg a miskolci ipar- és kereskedelmi kamara a gömörmegyei iparfelügyelő bizottság utmutatása szerint szívvvel lélekkel arra törekszik, hogy a természetadta közvagyon iparcélokra feldolgoztatván, értékesítették; míg a gazdasági egyesület mindent elkövet, hogy a célszerűnek bizonyult találmányok a szántóföld és rét, — szóval a közgazdaság emelésére nemesak behozassanak, hanem minél szélesebb körben nyerjenek alkalmazást: így nem tétélezhetjük fel, hogy célszerű és szükséges alagsövek előállítására megyénk területén akár a szakképzettség hiánya, akár pedig a megszokott munkakörhöz való merev ragaszkodás folytán, vállalkozók nem akadnának, vagy a próba kísérlet kifogás alá esnek; mert ez által egyrésztől agyaggal foglalkozó iparosaink állítanak ki magukról szegénységét bizonyítványt, másrésztől agyagtelepeink értékét lényegesen csökkentenék.

Ennek következtében felhívjuk azokat, kik az agyagból készüendő alagsövek előállítására vállal-

kozni hajlandók, hogy egyes szakértőktől utasítást nyerve, agyagtelepeink értékének emelése és saját jövendelmük érdekében kellő tájékozottságot szerezzenek, hogy azon mintegy 500000 különféle alagsű, melyre egyelőre szükség van, ne csak saját agyagtelepeinkből állíttassék elő, de megyebeli iparosok által is készíttessék. — A kellő utasítást megadják azok, kiknek eddigi életét a közjó előmozdítását célzó tettek jelölik, — a gömörmegyei gazdasági egyesületnek vezérférfiai s az iparügyek vezetői.

Rimaszombat, 1883. június 5.

T. szerkesztő ur! Becses lapja legközelebbi számában egy életrevaló eszme pendített meg, jelesül, hogy azok, kiknek alkalmuk, módjuk és képességük van a közművelődés nagy munkáját városunkban és vidékén fejleszteni, — társulatá alakuljanak s egy közös cél felé törve mint műkedvelő társulat, zeneegylet, irodalmi-kör és dalárda egymásra hatva, egymást támogatva hassanak oda, hogy az élvezetes a hasznossal, a szép a jóval, a mulattató a tanulsággal egyesüljön.

Az eszme városunk keblében több körben élénk visszhangra talált s nem egy helyt hallottunk eszméket, melyek szervezésre, céljára stb. vonatkoznak, s távol legyen tőlem, mintha én ezeknek bírálatába bocsátkozva, saját nézetemet akarnám az egyes intéző-körök egyikére vagy másikára ocsroyálni, de a „qui bene distingvit, bene docet“ elvéből kiindulva egyre vagyok bátor városunk közönségének figyelmét felhívni.

Ugyanis több oldalról hallották hangoztatni azt, hogy az alakulandó „Kosuth-kör.“ — melyre ha a czim ez marad, a „nagy számúzótt“ beleegyezése is kikérendő, — felölelné mindazon testületeket, melyeknek célja nemesak a közművelődés előbbvitel, de a „sport“ fejlesztése is városunkban.

Csekély nézetem szerint azon tényezők, melyek itt-ott a társas élet szórakoztató elevenítését s a közművelődés fejlesztését tüzték maguk elé, két csoportra oszlanak. — Az egyik kizárólagosan az atletika körében vágó dolgokat műveli, hova sorozom én a lövedőt, vadásztársulatot, korszolya-egyletet, uszodát és a mi vágyaink netovábbját képezi, — de megvalósítása a közel jövőnek feladata, — a torna-egyesületet s a tüzeli-egyletet, mert ezeknek feladata inkább a testi ügyesség képzése, fejlesztése. A másik inkább a széles körű mozog, mert az egyes művészeti ágak művelését s ezeknek megkedveltetését tűzven ki feladatul maga elé, itt találja föl — lehet mondani — működésének egész körét.

Igy állván a dolog, ez utóbbiakhoz az olvasó egyletet, dalárdát, zene-egyletet, irodalmi kört s műkedvelő társulatot sorozhatom; minek folytán szerintem tésztett dolog

E kicsiny magvak a konyha kömény, Carum carvi. L virágaiból párjával nőnek, mint valamennyi ernyősök, Umbelliferae. Juss. magvai; minden habozás nélkül ikreknek lehetne azokat tartanunk. Azon kicsinyke lapos rész, melyhez mind a két mag még éretlen korában hozzánőttnek látszik, középponti oszlopkának — magoszlopknak — mondatik. Mind addig, a míg a magvak tökéletesen meg nem érnek, a csésze, mely csupán egy vékony hárttyából áll, takarja el úgy, hogy a magvakkal teljesen egybeforrt, — összenőtt, — duzzadást képez. Mihelyt a mag meger, egész hosszában szétválik egymástól. Es ilyenkor lesz láthatóvá ama vékony magoszlop, amelyet ezek a magok közé zártak. Ez azután felülről lefelé szintén kétfelé válik és egy pár vékonyka szálaeskát tüntet fel, melynek hegyén egy-egy magocska függ. A magános kömény-mag hosszukás-kerekded, felső része kissé kihagyzott s kezdetben a hátrátremlent bibeszárral van ellátva. Az alsó része valami keveset kerekded. Gerince vagyis a kívül eső oldal boltos, belső oldala pedig lapos. Gerince hosszában öt csik vonul végig, a szélső kettő csaknem a lapos rész oldalain fekszik, s a közbelső három által képzett mélyedés vagy csatornában egy-egy keskeny erecske vehető észre.

Nagyító üveg sem szükséges egy ily magocska pontos megvizsgálásához, egy körülbelül 3 vagy 5-ször nagyító üveglencse megteszi a szolgálatot, sőt akinek jó szemei vannak, még ezt is nélkülözheti. Keresztül vágva, a mag ötszeget tesz ki. S ha az átvágást közelebről vizsgáljuk, akkor a gerincefelé egy s a lapos középpoldalról két sötétebb pontot vehetni észre. Ezen kerekded pontok azon nagyon finom csatornákat átmetszetének felületét tüntetik elő, melyek a magban foglaltatnak s illó olajat, az igen erős illatu köménymagolajat tartalmazzák. Ennek kell tulajdonitanunk a mag sajátos illatát és ízét, mely egy ily magot, minden más hasonló magvaktól megkülönböztethetni enged. A körülevő sötét héj, a reá száradt csésze hárttya, mely a tulajdonképeni maghéjjal egészen összenőtt, s a bensejében levő fehéranyag az ugynevezett magfehérnye — albumen.

De messünk már most egy köménymagot hosszában

is; így vágva azt kétfelé, kívülül ismét a csésze és maghéjat, belül a hosszukás fehérnyetesteckét és felső hegyében egy kicsi hosszudad szervet, mely az új növénykecsirét — blastus — teszi, látjuk. Ez egészen visszás helyzetben fekszik, a mennyiben gyökecskéje felfelé irányul. A magfehérnye onnan nyerte elnevezését, mert a majd csirázó növénynek első táplálékát szolgáltatja, hasonlóan, mint a valódi tojás-fehérnye a kikelendő szárnyas madaraknak. Némely növények magvaiban, mint például a bab, borsó, dinya, ugorka és a többi, az első tápláló anyagok két maglevélke vagy sziklevelé, Cotyledon alakjában vannak jelen. — a köménymagnál nincs bizonyos határozott formájuk, hanem az egész belsejüket egyforma. A csira mindkét levélkéje az ugynevezett törzsrügy, — plumula — igen-igen apró.

A mag hosszú csatornáiban rejlt illó olajnak lehet csak s kell tulajdonitanunk a köménymagnak gyógy- és fűszer-gyanánt való használatát; többnyire az egész magot, úgy a mint van, különféle ételekhez szokás venni, egy némely célra azonban olajat is készítenek belőle. A kömény-mag olaj eleinte szintelen, majd, ha hosszabb ideig áll: sárgás, végre egészen megbarnul. Az illó olajokhoz számítot nem hagy hátra, mint azt a többi zsíros olajoknál tapasztalhatni.

A gyógyászatban a köménymag és köménymagolaj mint emésztési bántalmakban igen hatásos szerek vannak elismerve. Tisztán az olaj, kivált mértékentuli adagokban véve, mindazon részekre, melyeket érint, felette izgató, s ilyenkor, mondhatni valóságos méreg. Kisebb házi állatoknál, mint a macska, tengeri nyúl göresös halált okoz. S bár mennyire kedvelt legyen a köménymag ize, sokan nem szívlik, kivált ha gyakran és nagyobb mennyiségben nyujtatik.

Hogy a köménymag olyan olesó, mint a hogy azt vehetni, ennek igen egyszerű oka az, mert belöldi és vadon növény. Különösen hegyes vidéken nagyon gyakoriak a száraz rétek, melyeken igen nagy mennyiségű kö-

FLEISCHER és TÁRSA

gépgyára és vasöntödéje Kassán,

eperjesi-ut 6. szám, és Kassa mellett a Csermelyvölgyben.

Ajánlja a t. gazdaközönségnek a legújabb tapasztalatok szemmel tartásával czélszerűen és gondosan gyártott jó hírnevű gépeit, nevezetesen:

- ☞ Cséplőkészleteit, könnyű járással, járgány vagy gözmozgony általi hajtásra.
- ☞ Kézi cséplőgépeit.
- ☞ Backer- és magtár-rostáit.
- ☞ Sorba- és szóróvető gépeit stb.

Csermelyvölgyi gépműhelyünkben (Kassa mellett) gépgyártmányaink jelentékeny készletét tartjuk állandóan.

Gazdasági gépeink képes, valamint öntödénk gyártmányai árjegyzékét kívánatra ingyen s bérmentve küldjük be. 1—5

Haszonbéri hirdetemény.

Rimaszombatban a „Huszár“-vendéglő folyó év augusztus hó 1-ső napjától haszonbérbe adandó. A bérleti feltételek ugyanitt **Weisz Károly** főregálé bérlőnél megtekinthetők s esetleg vele a szerződés megköthető.

Hirdetemény.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy Tamásfalán (saját házamban) mindenféle nagyságu és színű, saját gyártmányu s köszénnel is fűthető

Cserépkályhák

nagy választékban, jutányos áron mindig kaphatók. Megrendelések pontosan teljesítettek.

Tamásfala, (u. p. Rimaszombat) 1883. június hó 4-én.

1—6

Andrik Sámuel, kályhás-mester.

Magyar vöröske-reszt egyleti sorsjegyek.

Évenként 3 sorsolás.

Évenként 3 sorsolás.

Legközelebbi huzás folyó évi július 1-én.

Ezen huzásban főnyeremény 50,000 forint. Továbbá 1 nyeremény a 5000frt. 4 nyer. a 1000 frt, 10 nyer. a 500 frt, 25 nyer. a 100 frt, 30 nyer. a 50 frt, 52 nyer. a 25 forint. A nyeremény sorsolásán kívül törlesztési sorsolás is történik: minden a törlesztési sorsolásban a legkisebb nyereménnyel huzott sorsjegy tovább játszik a főnyereményre. Eladási ár darabonként 6 frt 75 kr.

Ezen sorsjegyek kaphatók:

2—3

KÁRMÁN S. könyvkereskedésében Rimaszombatban és Rozsnyón.

Kiadó bolt.

Rimaszombatban a főtéren levő **Dapsy Vilmos-féle** házban egy bolthelyiség, a hozzá tartozó mellékkeliséggel azonnal haszonbérbe kiadó. — Bővebb értesítést ad **Dapsy József**, megyei alpenztárnok.

2—*

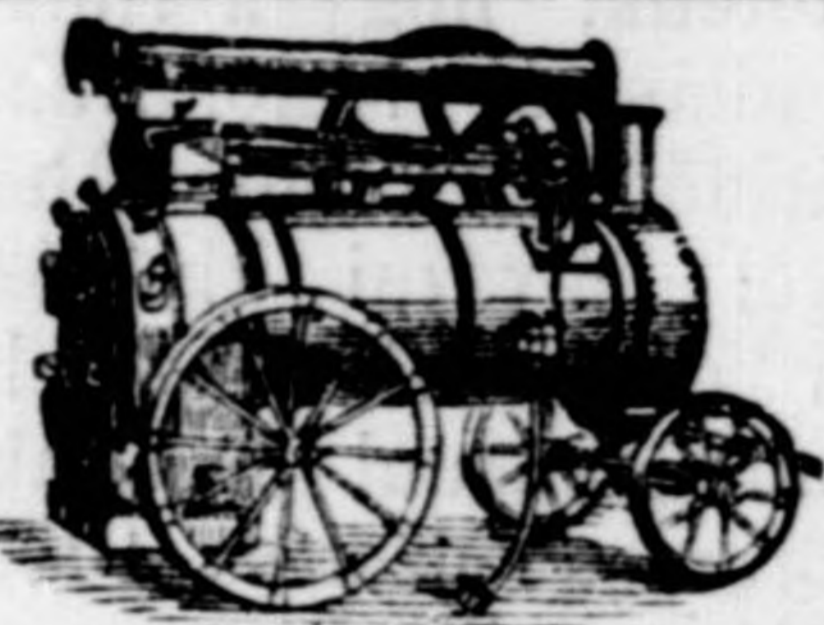
Hirdetemény.

2—3

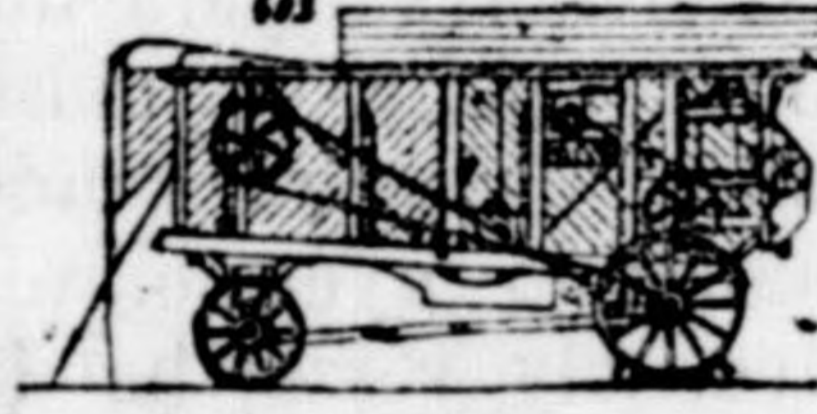
801. sz. — Gömörmegye rozsnói járás területén Rédova község határában a rédovai iskola-alap tulajdonát képező 57 hold erdőn levő mű-épületi fának és szénnek használható fa, f. évi június 26-án d. é. 10 órakor a helyszínen Rédován, nyilvános árverésen elfog adadni. Venni szándékozók az árverési föltételeket alulirotnál bármikor megtekinthetik.

Rozsnyó, 1883. május 30-án.

Kubinyi, szbiró.

RANSOMES, HEAD és JEFFERIES
FŐÜGYNÖKE
GROSSMANN J.
BUDAPESTEN.

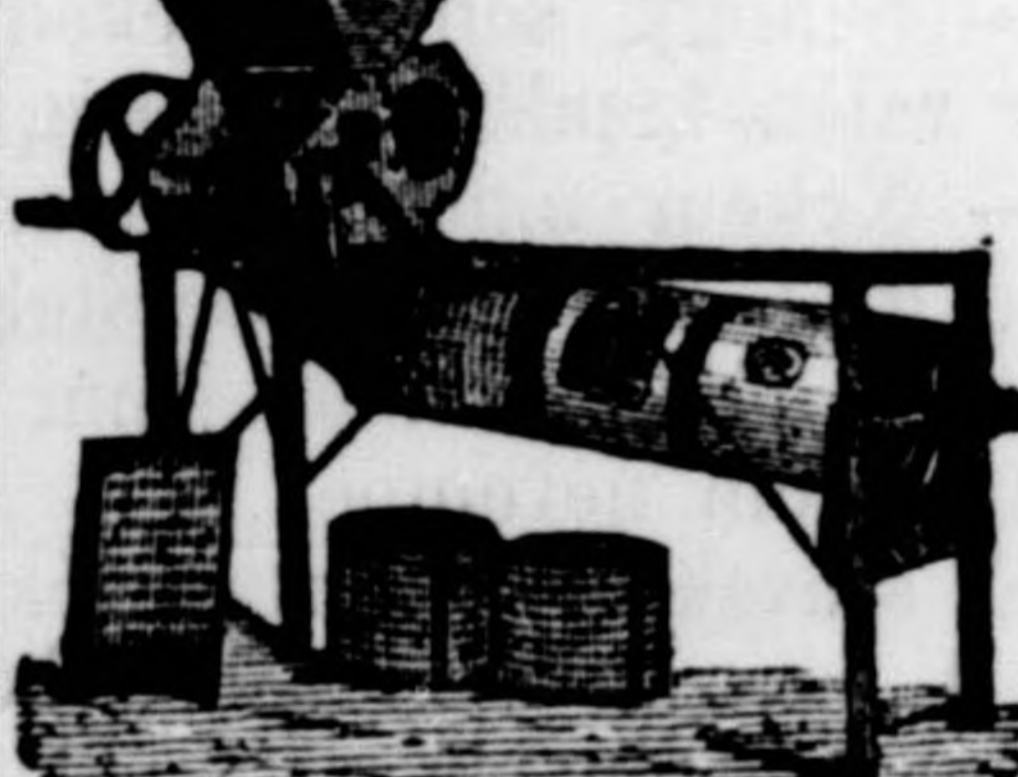
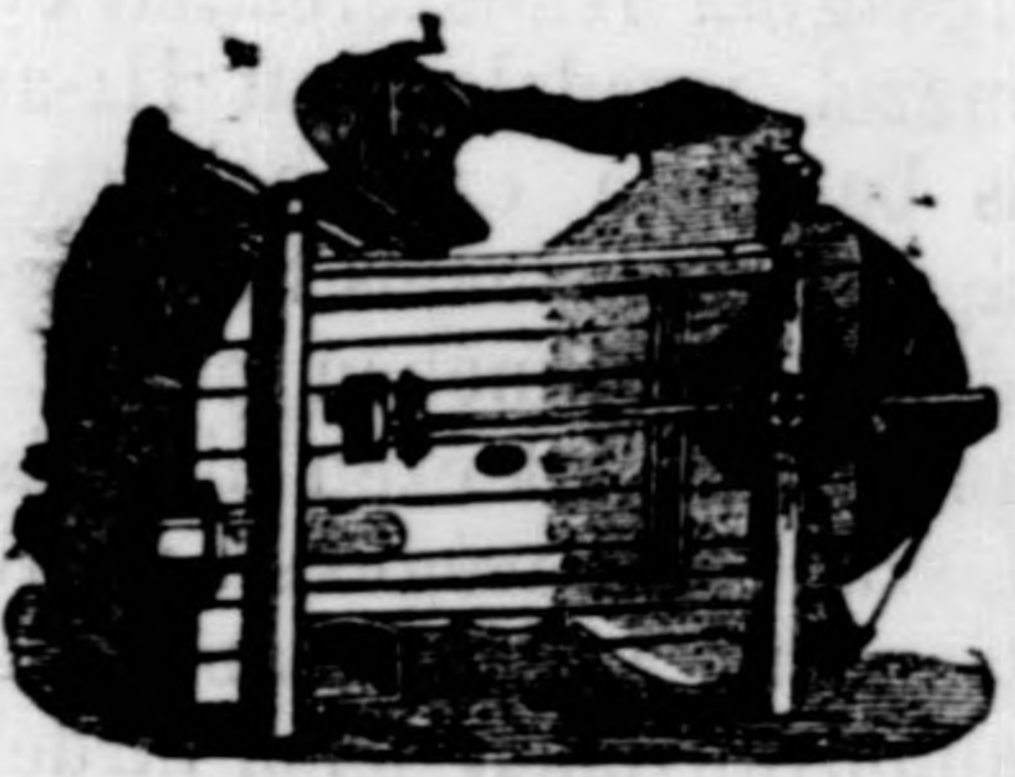

GROSSMANN és RAUSCHENBACH első magyar gazdasági gépgyára

1—6

BUDAPESTEN.

Szíves megkeresésért vagy gyártelepünk meglátogatására a n. é. gazdaközönség tisztelettel felkéretik.

Hirdetemény.

2375/1883. sz. — A rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a tiszolezi kölesön segélyszövetkezet végrehajtatónak, **Palyove Mihály** végrehajtást szenvedő elleni 48 frt 13 kr. tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a rimaszombati kir. törvényszék területén levő Klenócz községben fekvő a klenóczy 574. sztkjvben foglalt Palyove Mihály 2/3. urb. telekre az árverést 603 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1883. évi augusztus hó 11-ik napján d. e. 10 órakor Klenóczon a község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog. — Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 60 frt 30 krt készpénzben a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-sa értelmében a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Rszombati kir. tszék mint tkvi hatóság 1883. évi május hó 8-án.

Marton, kir. tszéki elnök.

KRONDORFI

Savanyu-Kút

„STEFANIA

Koronahercegnő
forrás.”

Trieszt 1882
arany érem.

Szénsavdus természetes égv. asztali víz; hathatósan bizonyult a légzési szervek és gyomor bántalmainál. 3—10

Kút vállalat

KAHL és TÁRSA
KRONDORFBAN.

(Carlsbad mellett.)

Főraktár: Budapestem Emmerting és Rabsch-nál, (ezelőtt Radoczay és Bányay) Koronaherceg-utca 11. sz. a fűszer-, esemege- és nagybani savanyvíz-kereskedésben. — Árjegyzékek kívánatra bérmentve. — Mindennemű megrendelések legpontosabban eszközöltek.

HERCZ ZSIGMOND

mezőgazdasági gépek és eszközök raktára. — Gépjavító műhely.

CLAYTON és SCHUTTLEWORTH

5—20

angol gépgyárosok képviselője

MISKOLCZON.

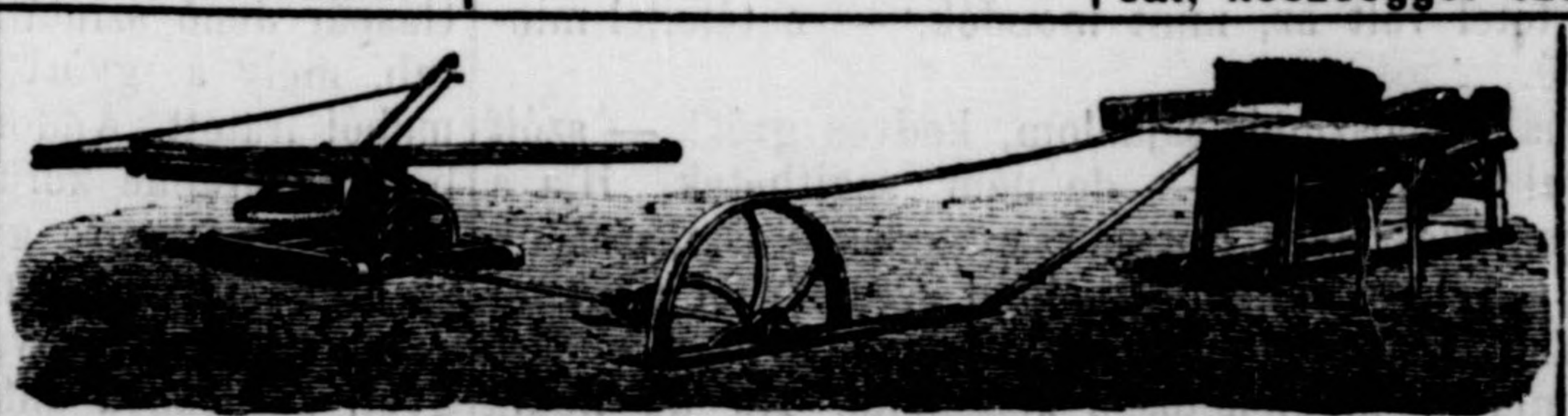
Ajánl mindennemű gazdasági gépeket és eszközöket. — Cséplőgépek: gőz, járgány és kézi erőre. — Gözmozdonyok: fa, köszén és szalma fűtésre. — Hármass és egyes ekék. — Közönséges és Backer-féle tisztító rosták üszög tisztítóval és anélkül. — Soros és szórva vető gépek, szecska-vágók, répa-vágók, boronák, konkolyozók, kukuriczamorzsolók darálók és malmok.

Fizetési feltételek igen előnyösek. — Gőz és járgánygépek részletfizetésre.

mindig raktáramban készletben vannak.

Próba ekékkel, árjegyzékekkel, bővebb tudósítással, készséggel szolgálók.

Iroda: Széchenyi-utca 11. sz.

Raktár és javító műhely tiszolezi kapu 6-dik sz.

Mindennemű gépjavitások gyorsan és pontosan eszközöltek.